

სალოგოზო ვერელო

ქართული
1921 წლიდან

შაბათი
10
ნოემბერი
№ 124 (11610)
1990

სალოგოზო საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი

შპსი «კავ»

სპულ,

11 ნოემბერს, გაიმართება

საპარტიო უზენაესი საბჭოს არჩევნების მეორე ტური და ხელახალი ხმის მიცემა

საპარტიო უზენაესი საბჭოს არჩევნების შესახებ კანონის 56-ე და 57-ე მუხლების თანახმად, 59 საარჩევნო ოლქში დანიშნულია ხელახალი ხმის მიცემა, ხოლო 7 ოლქში — არჩევნების მეორე ტური.

ხელახალი ხმის მიცემა და არჩევნების მეორე ტური ჩატარდება ამა წლის 11 ნოემბერს, კვირას...
ხელახალი ხმის მიცემის საარჩევნო ბიულეტენში შეყვანილი იქნება ის ორი დეპუტატობის კანდიდატი, რომლებმაც შესაბამის საარჩევნო ოლქებში 28 ოქტომბრის არჩევნებში ყველაზე მეტი ხმა მიიღეს.

არჩევნების მე-2 ტურის საარჩევნო ბიულეტენში შეყვანილი იქნება ყველა ის დეპუტატობის კანდიდატი, რომლებიც კენჭს იყრიდნენ ამა წლის 28 ოქტომბერს შესაბამის საარჩევნო ოლქში.
ხელახალი ხმის მიცემის საარჩევნო ბიულეტენის ზომა 2-ჯერ ნაკლებია, ვიდრე 28 ოქტომბრის

(პირველი ტურის) არჩევნებისათვის დადგენილი ბიულეტენისა.
არჩევნების მე-2 ტურის საარჩევნო ბიულეტენის ზომა ისეთივეა, როგორც პირველი ტურის არჩევნებისათვის დადგენილი ბიულეტენისა.

მონტაჟები, თანამშრომლობა

„ნიუ-იორკ ტაიმსი“:

„პაატა ბურჭულაძის ხმა

ზარბაზნა უფრო უკარგია“

მუსიკალური ცხოვრების მნიშვნელოვან მოვლენად აღიქმეს ამერიკელმა მსმენელებმა ოპერა „ბორის გოდუნოვის“ პრემიერა ნიუ-იორკის „მეტროპოლიტენ-ოპერის“ სცენაზე.
ამერიკელმა მსმენელებმა „ბორის გოდუნოვის“ რვა სპექტაკლი ნახა. მუსიკალურმა კრიტიკამ პაატა ბურჭულაძე ერთნაირად აღიარა ამ საარჩევნო სპექტაკლების ნამდვილი გამორჩეული წარმოდგენა, როგორც ადასტურებს ამერიკელი კრესა, ქართველი მომღერლის ტრადიციული დამთავრება.
პაატა ბურჭულაძის ფერადოვან

ხმასა და მალა ოსტატობას გაეცნობიან მსოფლიოს ბევრი ქვეყნის მუსიკის მოყვარულები.
საგასტროლო რუკაზეა — ესპანეთი, პორტუგალია, კანარიის კუნძულები და შვეიცარია, შვეიცარია და გერმანია, ინგლისი და საფრანგეთი.
მერი ბაბრიძე,
საინფორმაციო სააგენტო საქართველოს კორესპონდენტი.
სურათზე: პაატა ბურჭულაძე ბორისის როლში.
საინფორმაციო სააგენტო საქართველოს ფოტოკორნეა.

ნაირი რაღაცეა

საარჩევნო ბლოკის „მრავალი მაგიდა — თავისუფალი საქართველოს“ პოლიტიკური ორგანიზაციები და ინდივიდუალური წევრები უღრმეს მადლობას მოვასენებთ ყველას, ვინც მოგვილოცა გამარჯვება საქართველოს უზენაესი საბჭოს დეპუტატობის პირველ მრავალპარტიულ არჩევნებში.

გამოვთქვამთ ღრმა რწმენას, რომ 11 ნოემბერს ჩვენი ერთგული ამომრჩევლები დამატებით არჩევნებში და მეორე ტურშიც ასევე აქტიურად ამოგვიდგებიან მხარში ჩვენი ბლოკის კანდიდატების გასამარჯვებლად.

საარჩევნო ბლოკი „მრავალი მაგიდა — თავისუფალი საქართველო“

საპარტიო უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის ნოდარ ზითანავას
საპარტიო უზენაესი საბჭოს პოლიტბიუროს სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარის
რევაზ ლლოცა
საპარტიო უზენაესი საბჭოს მდიარეობის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარის
ვილენ ალავიძის

თქვენთვის ცნობილია, რომ გაზეთ „საბჭოთა ოსეთი“-ს კოლექტივის გადაწყვეტილებით ამ გაზეთს გამოეცვალა სახელი (დარექვა „ჩვენი სამკვიდრო“). ის გამოვიდა თვითმარქვით და უკანონო „სამხრეთ ოსეთის დემოკრატიული საბჭოთა რესპუბლიკის“ ე. წ. დროებითი კომიტეტის განმგებლობიდან და ეს გაზეთი გამოცხადდა დამოუკიდებელ, თავისუფალ გაზეთად. მაგრამ ამ გაზეთის პირველი ნომრის გამოცემა შეუძლებელი გახდა, რადგან ცხინვალის სტამბამ,

რომელიც პროვოკატორების ხელთაა, უარი განაცხადა მის დაბეჭდვაზე.
სურს რა შიდა ქართლში მდგომარეობის შემდგომი გამწვავების თავიდან აცილება და გაიჩინოს რა ცხინვალის ქართული გაზეთის სრული დამოუკიდებლობის გარანტიად მისთვის საჭირო პოლიგრაფიული ბაზის შექმნა, საქართველოს სახალხო ფრონტის დარბაზი საქართველოს მთავრობისაგან და შესაბამისი უწყებებისაგან მოით-

ხოვს გაზეთ „ჩვენი სამკვიდროს“ პოლიგრაფიული ბაზისათვის საჭირო შენობის დაუყოვნებლივ გამოყოფას, მანამდე კი ამ გაზეთის შეუფერხებელი ბეჭდვის უზრუნველყოფას დედაქალაქის ან სხვა მახლობელი ქალაქის პოლიგრაფიულ ბაზაზე.

საქართველოს სახალხო ფრონტის თავმჯდომარე
ნოდარ ნათაძე

საპარტიო უზენაესი საბჭოს ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროსა და 9 აპრილს მოწამულთა დახმარების კომიტეტის ერთობლივი მიმართვა
ყველა წარმოება-დაწამულთაგან, საქველმოქმედო ორგანიზაციებს,
კოოპერატივებს

9 აპრილს მოწამულთა ავადმყოფებს: ინგა რუხაძეს და ზვიად ქასრაშვილს, სასწრაფოდ ესაჭიროებათ საზღვარგარეთ გაყვანა და მკურნალობა, რისთვისაც საჭიროა დიდი რაოდენობით თანხა, როგორც სავალუტო, ისევე

სამანეთო. ავადმყოფებზე გახსნილია სპეციალური ანგარიში:
საგარეო ეკონომიკური საქმიანობის რესპუბლიკური ბანკი.
სავალუტო ანგარიშის №

670802600 ფონდი „ბანკირი“
სამანეთო ანგარიში
609000356 ფონდი „ბანკირი“
ირაკლი მენაღარაშვილი,
მინისტრი.
9 აპრილის საინიციატივო ჯგუფი.

პოლიტიკური ორგანიზაციების ხაზგანგებო ხელშეწყობა შექმნა ქართველი ერის ღირსეული შვილის აღიქმად რეპრესიის დასრულების დასრულებული კომისია ზვიად გამსახურდიას თავმჯდომარეობით.
ალექსანდრე სულხანიშვილის დამატება
კომისიის ხაზგანგებო
სამოქალაქო პანაშვილი გაიმართება დღეს 10 საათიდან
დემოკრატიული საქართველოს მთავრობის ყოფილ რევიდენტში (რუსთაველის გამზარი № 6); 11 ნოემბერს — ახმეტის რაიონის სოფ. აწყურში 12 საათიდან — თეთრი გიორგის ეკლესიაში.
დაკრძალვა მოხდება 11 ნოემბერს 15 საათზე თეთრი გიორგის ეკლესიის ეზოში, საგვარეულო სასაფლაოზე.
დაკრძალვის ზარებს გაიღებს მერაბ კოსტავას სახელობის საქართველოს საადგილმამულო ფონდი.

„მრავალი მაგიდა — თავისუფალი საქართველოს“ პოლიტიკური ორგანიზაციები და ინდივიდუალური წევრები ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ქართველ ერს, რომ ამა წლის 6 ნოემბერს 94 წლისა გარდაიცვალა შეფიცულითა რაზმის უკანასკნელი წევრი, საქართველოს ეროვნული გმირის ქაქუცა (ქაიხოსრო) ჩილოყაშვილის თანამებრძოლი **ალექსანდრე სულხანიშვილი**.
* * *
„მრავალი მაგიდა — თავისუფალი საქართველოს“

საპარტიო უზენაესი საბჭოს ბიუროთიკა

უპასუხებელი ხანებში ჩატარებულ ორი პარალელური საყოველთაო დემოკრატიული არჩევნების შემდეგ, რომელთა საფუძველზეც დაკომპლექტებულ იქნა წარმომადგენლობითი ორგანოები ეროვნული კონგრესისა და უზენაესი საბჭოს სახით, იურიდიული-პოლიტიკური თვალსაზრისით შეიქმნა ისეთი მდგომარეობა, როდესაც განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს არსებული ეროვნულ-პოლიტიკური მოძრაობაში ძირითად მიმართულებათა პოზიციების ნათლად და რაც შეიძლება მკვეთრად, გარკვევითა და გამომკვეთილად წარმოჩენა. ამასთან დაკავშირებით საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიის (კავშირის) სახელით ვგვურს განვაცხადოთ შემდეგი:

საყოველთაო დემოკრატიული პირდაპირი და თანასწორი ფარული კენჭისყრის საფუძველზე ჩატარებული არაოფიციალური და არასაბჭოთა არჩევნებით ქართველმა ერმა შექმნა ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ხელმძღვანელი, მკობრული-ინტელექტუალური ორგანო — ეროვნული კონგრესი, რომელიც აღიჭურვა რა საქართველოს მისახლეობის ნდობის მანდატით, იქცა ქართველი ერის ნებისა და მიზნების გამომხატველად. ეროვნული კონგრესის არჩევნით ქართველმა ერმა ნდობის მანდატი გადასცა თავი ეროვნულ განმათავისუფლებელ მოძრაობას და ამით საყოველთაო მასშტაბით გამოხატა და დადასტურა თავისი უზენაესი ნება ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის შესახებ. სამართლებრივი თვალსაზრისით ეროვნული კონგრესის არჩევნები ეროვნულად გააძლიერა იურიდიული სტატუსი ეროვნული მოძრაობისა, რამეთუ ერი, რომელიც საყოველთაო დემოკრატიულ თავისუფალ არჩევნებში ხმას აძლევს ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის უმაღლეს წარმომადგენლობით ორგანოს, თავისთავად ცხადია, რომ მხარს უჭერს თავი ეროვნულ მოძრაობას, ეთანხმება და იზარებს მის მთავარ მიზანსა და ძირითად პრინციპებს.

მაგრამ 1990 წლის 28 ოქტომბრის საქართველოს უზენაესი საბჭოს ასევე საყოველთაო დემოკრატიული გზით არჩევნები იურიდიული თვალსაზრისით რთული მდგომარეობა შექმნა საქართველოში, რადგან ერმა ეროვნული მოძრაობის ხელმძღვანელი ორგანოს პარალელურად, ოკუპაციისა და ანექსიის პირობებში აირჩია სახელმწიფო ხელისუფლების რეგიონალური წარმომადგენლობითი ორგანოც. ვინაიდან საქართველო არის ოკუპირებული და აგრესიის ქვეშ მყოფი კოლონიური ქვეყანა, ვინაიდან საქართველოში ოფიციალურად აღიარებულია სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის შედეგად მოქმედი სახელმწიფოებრივი ორგანოს სტატუსი, რაც სიმართლეს არ შეესაბამება, ვინაიდან საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს სტატუსი უნდა მოხდეს 1921 წელს დამფუძნებელი კრების მიერ მიღებული საქართველოს კონსტიტუციის მოქმედება ხელისუფლებით იქნა შეჩერებული შეიარაღებული აგრესიის ფაქტის არსებობის გამო, ვინაიდან 1921 წლის შეიარაღებული აგრესიის შემდგომ დამყარებულ ოფიციალურ მდგომარეობას მთელი 69 წლის მანძილზე არასდროს მოუპოვებია კანონიერი არარება მოსახლეობის ნების გამომხატველი საყოველთაო დემოკრატიული იურიდიული აქტების ჩატარების დადასტურების საფუძველზე, ვინაიდან საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლებისა და სახელმწიფო წყობილების დამყარებისა და ოფიციალური მდგომარეობის არსებობის არასამართლებრიობა და არაკანონიერება დადასტურდა 1990 წლის 9 მარტისა და 21 ივნისის რიგგარეშე სესიების

ამდენად როგორც იურიდიული, ასევე ფაქტობრივ თვალსაზრისით, წარმომადგენლობითი საბჭოთა ორგანოს სახელმწიფოებრივობის, ხელისუფლებისა და კანონმდებლობის შემადგენელ ნაწილს, ვინაიდან დამოუკიდებელი და დემოკრატიული საქართველოს კანონიერ მთავრობას საბჭოთა აგრესიების წინაშე კაბიტულაციები ხელი არ მოუწყო, ხოლო დამფუძნებელი კრების მიერ მიღებული საქართველოს კონსტიტუციის მოქმედება ხელისუფლებით იქნა შეჩერებული შეიარაღებული აგრესიის ფაქტის არსებობის გამო, ვინაიდან 1921 წლის შეიარაღებული აგრესიის შემდგომ დამყარებულ ოფიციალურ მდგომარეობას მთელი 69 წლის მანძილზე არასდროს მოუპოვებია კანონიერი არარება მოსახლეობის ნების გამომხატველი საყოველთაო დემოკრატიული იურიდიული აქტების ჩატარების დადასტურების საფუძველზე, ვინაიდან საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლებისა და სახელმწიფო წყობილების დამყარებისა და ოფიციალური მდგომარეობის არსებობის არასამართლებრიობა და არაკანონიერება დადასტურდა 1990 წლის 9 მარტისა და 21 ივნისის რიგგარეშე სესიების

ბზე თვით საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭომ, ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, 1990 წლის 28 ოქტომბრის საქართველოს უზენაესი საბჭოს, როგორც საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს, არჩევნებში მონაწილეობა სამართლებრივი თვალსაზრისით, ისტორიული, იურიდიული და პოლიტიკური მოტივებიდან გამომდინარე, არის არამართალზომიერი აქტი, რადგან:

ა). საქართველოს უზენაესი საბჭოს 1990 წლის 28 ოქტომბრის არჩევნების შესახებ საქართველოს

სა და ყველა შედეგის სრული ლეგიტიმაციის პირობებში, როდესაც მისაძლებელი გახდება 1921 წელს მიღებული საქართველოს კონსტიტუციის მოქმედების გაგრძელება. ასე რომ, საქართველოს უზენაესი საბჭოს არჩევნებში ქართველი ხალხის მონაწილეობა იურიდიული, პოლიტიკური და ისტორიული თვალსაზრისით შეიცავს საერთაშორისო სამართლის მიერ აღიარებული ნორმების უნებ დარღვევებს. მაგრამ ვინაიდან უზენაესი საბჭოს არჩევნები მიანიჭ შედეგა და არჩევნები ჩატარდა უღირსად საყოველ-

თაოდ, დემოკრატიული, მრავალპარტიული და თავისუფალი კენჭისყრის პრინციპების განუზრგელი დაცვით, და არჩევნებში გაიმარჯვეს იმ პარტიებმა და ორგანიზაციებმა, რომელთა წარმომადგენლებსაც საერთო ეროვნულ მოძრაობაში ერთ-ერთი ცენტრალური და განსაკუთრებული ადგილი ეჭირათ, საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიას მიანიჭა, რომ, ქართველი ერის ინტერესებიდან გამომდინარე, საქართველოს განთავისუფლების, აღორძინებისა და ეროვნული სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენისათვის წარმოებული საერთო ბრძოლის წარმატებითა და გამარჯვებით დაგვირგვინებისათვის, საქართველო და აუცილებელია საქართველოს ეროვნული კონგრესისა და საქართველოს უზენაესი საბჭოს შეთანხმებული, მიზანდასახული, განსაზღვრული და პოლიტიკური ერთობა და ერთობა დამყარებული მოქმედება. ყველა უნდა გამოვიდეს იმ უზენაესი პრინციპიდან, რომ საქართველო ჩვენი საერთო სამშობლოა და ჩვენ ყველანი დავისუფლები ვართ. უახლოეს წარსულში არსებული დაპირისპირება, განხეთქილება და შინაგანი მტრობა დავიწყებას უნდა მივცეს.

საქართველოს ეროვნული კონგრესისა და საქართველოს უზენაესი საბჭოს ურთიერთდაპირისპირებას შესახებ

სსრ კანონმა უზენაესი საბჭოს განუსაზღვრა საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს სტატუსი, რაც სიმართლეს არ შეესაბამება, ვინაიდან საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო არის პარლამენტი, რომლის არჩევნები უნდა მოხდეს 1921 წელს დამფუძნებელი კრების მიერ მიღებული საქართველოს კონსტიტუციის მოქმედება ხელისუფლებით იქნა შეჩერებული შეიარაღებული აგრესიის ფაქტის არსებობის გამო, ვინაიდან 1921 წლის შეიარაღებული აგრესიის შემდგომ დამყარებულ ოფიციალურ მდგომარეობას მთელი 69 წლის მანძილზე არასდროს მოუპოვებია კანონიერი არარება მოსახლეობის ნების გამომხატველი საყოველთაო დემოკრატიული იურიდიული აქტების ჩატარების დადასტურების საფუძველზე, ვინაიდან საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლებისა და სახელმწიფო წყობილების დამყარებისა და ოფიციალური მდგომარეობის არსებობის არასამართლებრიობა და არაკანონიერება დადასტურდა 1990 წლის 9 მარტისა და 21 ივნისის რიგგარეშე სესიების

სსრ კანონმა უზენაესი საბჭოს განუსაზღვრა საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს სტატუსი, რაც სიმართლეს არ შეესაბამება, ვინაიდან საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო არის პარლამენტი, რომლის არჩევნები უნდა მოხდეს 1921 წელს დამფუძნებელი კრების მიერ მიღებული საქართველოს კონსტიტუციის მოქმედება ხელისუფლებით იქნა შეჩერებული შეიარაღებული აგრესიის ფაქტის არსებობის გამო, ვინაიდან 1921 წლის შეიარაღებული აგრესიის შემდგომ დამყარებულ ოფიციალურ მდგომარეობას მთელი 69 წლის მანძილზე არასდროს მოუპოვებია კანონიერი არარება მოსახლეობის ნების გამომხატველი საყოველთაო დემოკრატიული იურიდიული აქტების ჩატარების დადასტურების საფუძველზე, ვინაიდან საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლებისა და სახელმწიფო წყობილების დამყარებისა და ოფიციალური მდგომარეობის არსებობის არასამართლებრიობა და არაკანონიერება დადასტურდა 1990 წლის 9 მარტისა და 21 ივნისის რიგგარეშე სესიების

სსრ კანონმა უზენაესი საბჭოს განუსაზღვრა საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს სტატუსი, რაც სიმართლეს არ შეესაბამება, ვინაიდან საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო არის პარლამენტი, რომლის არჩევნები უნდა მოხდეს 1921 წელს დამფუძნებელი კრების მიერ მიღებული საქართველოს კონსტიტუციის მოქმედება ხელისუფლებით იქნა შეჩერებული შეიარაღებული აგრესიის ფაქტის არსებობის გამო, ვინაიდან 1921 წლის შეიარაღებული აგრესიის შემდგომ დამყარებულ ოფიციალურ მდგომარეობას მთელი 69 წლის მანძილზე არასდროს მოუპოვებია კანონიერი არარება მოსახლეობის ნების გამომხატველი საყოველთაო დემოკრატიული იურიდიული აქტების ჩატარების დადასტურების საფუძველზე, ვინაიდან საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლებისა და სახელმწიფო წყობილების დამყარებისა და ოფიციალური მდგომარეობის არსებობის არასამართლებრიობა და არაკანონიერება დადასტურდა 1990 წლის 9 მარტისა და 21 ივნისის რიგგარეშე სესიების

საქართველოს ეროვნულ კონგრესსა და უზენაეს საბჭოს შორის მტკიცე პოლიტიკური კავშირის რეალიზაციის აუცილებელი პირობად საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიას მიანიჭა უზენაესი საბჭოს მიერ შემდეგი კონკრეტული ღონისძიებების განხორციელება:

ა). საქართველოს გამოცხადება ოკუპირებულ, ანექსირებულ, აგრესიის ქვეშ მყოფ კოლონიურ ქვეყნად.

ბ). მეტროპოლისისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების წინაშე საქართველოს დაუყოვნებელი დეკლარაციის, დეკლარაციისა და სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის საკითხის დაყენება.

გ). სპეციალური დეკრეტის მიღება საქართველოს ტერიტორიაზე სსრ კავშირის კონსტიტუციის მოქმედების შეჩერების შესახებ.

დ). სპეციალური დეკრეტის მიღება საქართველოს სსრ-ის გაუქმების შესახებ.

ე). ხელის შეწყობა საქართველოს ეროვნული კონგრესისათვის საყოველთაო-ეროვნული დამოუკიდებლობის მომზადებისათვის. იმ შემთხვევაში, თუ უზენაესი საბჭო უარს იტყვის ზემოთ ჩამოთვლილ პოლიტიკურ ღონისძიებებზე, მაშინ პოლიტიკური ბრძოლაში ეროვნული კონგრესი უნდა გაემიჯნოს უზენაეს საბჭოს, მაგრამ საყოველთაო-ეროვნული დამოუკიდებლობის გამომხატველად ეროვნულმა კონგრესმა და უზენაესმა საბჭომ მაინც უნდა ითანამშრომლონ ერთმანეთთან გარდამავალ პერიოდში უნიშვნელოვანისი, ეკონომიკური, სოციალური, კულტურული, დემოგრაფიული, ეკოლოგიური, ეროვნული უმშრომობისა და თავდაცვის საკითხების რაც შეიძლება დადებითად გადაწყვეტისთვის.

საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენისა და ეროვნული აღორძინების სამსახურში პირუთენელად უნდა ჩაება ყველა საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ძალა, რომელიც კი არსებობს და მოქმედებს საქართველოში, ხოლო პოლიტიკური კონსოლიდაციის ნათელი მაგალითი ერს, უპარტიოეს ყოვლისა, უნდა იყოს ეროვნული დემოკრატიული კენჭისყრით არჩეულმა ეროვნულმა კონგრესმა და უზენაესმა საბჭომ.

ირაკლი წაჩიბაძე
1990 წლის 6 ნოემბერი ქრისტესშობიდან.

საქართველოს ეროვნულ კონგრესში

1990 წ. 6 ნოემბერს შედგა ეროვნული კონგრესის საორგანიზაციო კოლეგიის მორიგი სხდომა. მას თავმჯდომარეობდა ბ-ნი გ. გოგბაძე. დამსწრეები კმაყოფილებით შეხედნენ კოლეგიის წევრის ბატონ გ. ჭანტურისა მობრძანებას და უსურვეს მას საბოლოო გამოცხადებულ დაპირების შემდეგ. სარედაქციო კოლეგიის მიერ გაწეული მუშაობის შესახებ ინფორმაცია გააკეთა ბ-ნმა ი. ხანი-ღარაძემ. მან აღნიშნა, რომ კონგრესისა და საორგანიზაციო კოლეგიის მიერ დამტკიცებული ყველა დოკუმენტი მომზადდა და გამოქვეყნდა პრესაში. რაც შეეხება მიმართავს მსოფლიო ერებისადმი, იგი აზრის საბოლოო გამოთქმებისათვის სასურველია გადაეცეს საორგანიზაციო კოლეგიის თითოეულ წევრს. დოკუმენტის პროექტის ტექსტი სხდომის ბოლოს დაურიგდა კოლეგიის წევრებს. მოსმინეს ბატონ ვ. მთავრიშვი-

ლის და ბ-ნი მ. ჭურდიანის ინფორმაცია საქართველოს დემოკრატიულ საზოგადოებასთან არსებული ფონდის გარშემო შექმნილ ვითარებასთან დაკავშირებით და ამ საზოგადოების წევრის ბ-ნი ი. ბეგიაშვილის დაკავების შესახებ. კონგრესის წევრთა დროული ჩარევით მოხერხდა ბ-ნი ი. ბეგიაშვილის თავდადება გამოშვება, რაც კმაყოფილებით იქნა აღქმული, ბ-ნი გ. გოგბაძემ დაავალა კომისიის შექმნა და თავმჯდომარეობა, რომელიც შეისწავლის დემოკრატიული საზოგადოების ფონდში შექმნილ მდგომარეობას და წარუდგინს ანგარიშს კონგრესს. კომისიის ვიწროებად დასახელეს ბ-ნი ი. გ. თვალაგაძე და ს. მაჭავარიანი. მიზანშეწონილად იქნა მიჩნეული კომისიაში შეყვანილ იქნენ ყველა დაინტერესებული მხარეების წარმომადგენლები. სხდომაზე სიტყვით გამოვიდა ბ-ნი ი. წერეთელი. მან აღნიშნა, რომ ახლადარჩეულ უზენაეს საბ-

ჭოთის ურთიერთობის საკითხი მნიშვნელოვანწილად იქნება დამოკიდებული იმაზე, თუ რა სტატუსს განუსაზღვრავს იგი საქართველოს რელობიდან გამომდინარე და რამდენად მართებულად განსაზღვრავს საკუთარ რაობას. თუ უზენაესი საბჭოს გადაწყვეტილება ამ საკითხზე დაემთხვევა ეროვნული კონგრესის თვალსაზრისს, ეს გააადვილებს ამ ორ ორგანოს შორის ურთიერთგაგებას. ბ-ნი ი. წერეთელმა ილაპარაკა აგრეთვე კონგრესის მომავალი საქმიანობა ძირითად მიმართულებებზე. კოლეგიის წევრებმა მოსმინეს ბ-ნი ვ. გაბლიშვილის ინფორმაცია 9 აპრილს მოწამულთა ზ. ჭასრაშვილისა და ი. ორუხაძის დასავლეთის სამედიცინო ცენტრებში გადაუღებელი გადაყვანის შესახებ. ამისათვის საჭირო სავალუტო თანხა ოფიციალური წყაროებიდან ჭერჯობით ვერ გამოიძებნა. ამავდროს ეროვნულ კონგრესს ჭერ არ

გააჩნია საჭირო საფინანსო შესაძლებლობები. ამიტომ იგი მიმართავს ყველა წარმოება-დაწესებულებებსა თუ კრძო პირს, შეძლებისდაგვარად გაუწიონ დახმარება 9 აპრილს დაზარალებულთ. ბ-ნი გ. ჭანტურისამ წარმოადგინა მიმართვის პროექტი, რომელიც გაეგზავნება დასავლეთის რამდენიმე გავლენიან საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ორგანიზაციას, რომელთაც შეუძლიათ ხელი შეუწყონ სსრ-ს დაიძვედროს ადგილი საერთაშორისო ასპარეზზე და აღმოუჩინონ მას ზნეობრივი და მატერიალური მხარდაჭერა. პროექტის ტექსტი მოწამულთ იქნა. გაგრძელდა ელ-ბ-ნი მიერ წარმოდგენილი სსრ-ს სტრუქტურისა და მუშაობის წესის განხილვა. ალტერნატიული პროექტი შემოიტანა საქართველოს სახალხო პარტიის სახელით ბ-ნი გ. სიხარულიძემ. პარტიებმა და ორგანიზაციებმა, კონგრესის ყველა დაინტერესებულ წევრს წინადადება მიეცა, წარმოადგინოს თავისი მოსაზრებები ამის თაობაზე საორგანიზაციო კოლეგიის შემდეგი სხდომისათვის. სხდომის მონაწილეებმა გაამახვილეს ყურადღება იმაზე, რომ სსრ-ის წარმატებითი საქმიანობისათვის აუცილებელია მყარი ეკონომიკური საფუძველი. ამ საკითხის შესახებ თავისი აზრი გამოთქვეს ბ-ნი ი. გ. თვალაგაძე და ი. ბათიაშვილმა. ამ უკანასკნელს დაევიწყა მომავალი სხდომისათვის

წარმოდგინოს პროექტი საკითხის გადაწყვეტისა. სხდომის მონაწილეებმა ერთხელად მოიწონეს აზრი ეროვნული კონგრესთან სათანადო შექმნის შესახებ, სადაც მონაწილეობის შესაძლებლობა ექნებათ იმ პარტიებსა და ორგანიზაციებს, აგრეთვე იმ ავტორიტეტულ პირებს, რომლებიც სსრ-ის არჩევნებში არ მონაწილეობდნენ. ეს საკითხი დასამტკიცებლად გატანილ იქნება სსრ-ის უახლოეს სესიაზე. ბატონმა ნ. ცისკაძემ მოახსენა სხდომის მონაწილეებს ახლად შექმნილ „მშველთა კორპუსის“ ფუნქციებსა და მომავალ საქმიანობაზე. ამასთან დაკავშირებით გაიმართა კამათი. საკითხის დაწვრილებით განხილვა კვლავაც გაგრძელდება, ვინაიდან დღესდღეობით შეუძლებელია საქართველოში ისეთი ოფიციალური ეროვნული სამხედრო შენაერთების ჩამოყალიბება, რომლებიც დამოუკიდებელი იქნებიან საკავშირო თავდაცვის უწყებისაგან და არ არსებობს გარანტია, რომ მათ არ გამოიყენებენ ერის ნების საწინააღმდეგოდ. გადაწყდა, რომ გაგრძელდეს საოკუპაციო ჯარისადმი ბოიკოტი. საორგანიზაციო კოლეგიის შემდეგი სხდომა გაიმართა 9 ნოემბერს, 12 საათზე. თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა ბ-ნი ი. ჭადაგიშვილი.

ბა-ის სარედაქციო კოლეგია

ჩვენს სივრცეებში, როგორც, ალბათ, დიდი უმრავლესობა ქართველებს, პირველად ვარ დანატრებული არჩევნები. ცხადია, ეს ბუნებრივიც არის: საქართველოში პირველად ტარდება არჩევნები და ისიც ქართველი ერის ერთ-ერთ ყველაზე უმძიმეს ეპოსს გამოქვეყნებული პარტიების წინასაარჩევნო პლატფორმები და დეპუტატობის კანდიდატურა სივრცეებში. პლატფორმები, იშვიათი გამონაკლისების გარდა, ძირითადად ერთნაირია, კეთილმოხილულია. საკვირველი ის გახლავთ, რომ კომპარტიის პლატფორმა თავისი „ეროვნული პათოსით“ როდი ჩამოუვარდება დანარჩენ (გარდა ორიოდის) მართლაც ეროვნულ პლატფორმებს. ხოლო მის სიაში დასახელებული პირების დეპუტატობის კანდიდატურა წარმოდგენა მძიმე შთაბეჭდილებას ტოვებს და აღმოვლინდება აწვევს. ამ კორუმპირებულ რბილსაფარში ინტელიგენციას თუ რაკომ-აღმსკომებს, რო-

ული ბორკილები კვლავ გამართულს. თვალნათლივ გამოიკვეთა „პერსონალიზმის“ ვერაგული ჩანაფიქრი: ძველბურთი კოლმინური ბატონობა შეცვალოს ახლებური კოლმინური ბატონობით. მაგრამ ყველაფერი ამითა, დეგრადაციული პარტოკრატული ოლიგარქია ვეღარ იხსნის რუსეთის პირმომავალ იმპერიას; ამოდ ითხზება ყოველად უსაფრთხო პოლიტიკური და ეკონომიკური კონცეფციები. მართლ „ნუთხადიანი ზღაპარი“ (ა. ბაქრაძის გამოთქმა) რად ღირს! ამოდ დაშვრა კომპარტია ბოლო წლების ყრბობებზე, სესიებზე, პლენუმებზე, საღვთისო დეფიციტმა 11 მილიარდზე მეტი თანხა შეადგინა! ეროვნული მოძრაობა კი ბობოქრობს!

ხალ-მკვდრებს ერთად მარხავდა! ერთი „ხალხის მტრის“ ოჯახი განადგურდა, მისი 9 წლის ვაჟი ზარდეს და, 16 წლისა რომ შეიქმნა, დაბადების დღეს დახვრიტეს! ვერც ერთი ენა და კალამი ვერ აღწერს კომპარტიის დანაშაულს, დასაწყისიდან დღემდე! ეგ ადრე იყო, გვეტყვიან ობიექტლები, „ახლა კომპარტია სხვა არისო“! სულ ტყუილია, ბატონებო. ეს პროვოკატორებისაგან გულუბრყვილობით გადავღებულ სატყუარა და მხოლოდ იდიოტებს. ან დემაგოგებს შეუძლიათ დაიჯირონ და თუთუყუბივით იმერონ. დავაფიქვად გუშინ, 9 აპრილს ვარიერაქისას, კომპარტია თავის მიერ შეცვლად გაფრთხილ კაცი-ქამიებს არადაამაინურად რომ ახოცინებდა ჩვენს მომღერალ, მოცველ გოგო-ბიჭებს და მუცელს უფატრავდა ორსულ ქალებს, თავად კი ჩაბნელებული ფანჯრიდან ნიშნისმოგებით სიერს უყუებდა? დღეს იგი სხვა არის? ესე იგი, აღამაინური ვანდა?! შეიძლება ეს თუნდაც გიჟმა დაიჯიროს?

ცელი რაზმები. უმჯობესი ცივილიზებული მეთოდებით გაფრთხიდა, ასეთივე ცივილიზებული იარაღებით აღჭურვა და თავისი დაბეჭელებული ხალხის საყურადღებო ხანს ამ კუთხეში მიჰყავს, ხან იმ კუთხეში. აპრილის ხოცვა-ჟლეტა რომ ჩაატარეს, რაზემულის 25-30 წლის განმავლობაში ბიჭებმა, დილით ტანებზე მოიკალათეს, ორღესულს სისხლიანი ხელბარებით მეზესა და პურს თლიდნენ და არხინად შეეცდოდნენ. ძალიან ჰგავს მოხსენიებული სურათი გულიანად მოღიპარი მთავარი სამეული ფუნქციონერის „მამულში“ გამოქვეყნებულ სურათს, არა?! ვითომც აქ არაფერი ვითომც ჯუნგლებში სანადიროდ ყოფილიყვნენ! კაცმა რომ თქვას, ეს რაზემულები მთელი დედამიწის ზურგზე ერთ-ერთი ყველაზე უბედური ხალხია. მათ დაკარგული აქვთ ყოველგვარი ადამიანური ნიშნ-წყალი, გრძობის უნარი და მხეცებზე უარეს მხეცებად არიან ქვეყნულ გადაგვარებული და გაუქმდარი მთელი აქვთ ზნეობრივი მრწამსი, წაშლილი აქვთ ყოველგვარი ჰუმანური თვისება. ამ აღამაინებმა არ შეიძლება იცოდნენ დედის სიყვარული, მამის სიყვარული, დის სიყვარული, ძმის სიყვარული, ცოლის სიყვარული, შვილის სიყვარული, საერთოდ კი, აღამაინის სიყვარული. ისინი ვერასოდეს ვერ იგრძნობენ იმ უმაღლეს ნეტარებას, რასაც აღამაინი გრძობს თავისი აღამაინური თვისებებით. თუ რომელიმე მათგანს აღამაინური გრძობა და-

ეტი სწორედ ასეთ პირებზე ამბობს: „არც აქვთ ხარ, არც იქით, მიანც საით აპირებ!“ — საით, ბატონო, და საითაც ნიადაგი გადატენს ჯებარს! იი, ვიმეორებ, იმ დროს, როცა ქართველობა უაღრესად დაბნეულია, ასეთი რამეების წამორთვა, პირდაპირ დალატს უღრის.

პირ გაღწევის

მლებამც ვაბრუნეს, გადაავარეს, ნაწილ-ნაწილ გაყიდეს და დაღუპვის პირას მიყვანეს საქართველო, არ ჰყოფნით მოქალაქეობა, რომ კიდევ ერის ბედის განმგებლად აღარ მოგვევლინონ. თუმცა, ეს სახეობით ბუნებრივია, ვინაიდან კომპარტია ვახლავთ ყოველგვარი პასუხისმგებლობისა და სიტყვიერებისაგან თავისუფალი, უსუსურობისა და უგუნურობის განსახიერება, დასაბრუნებელი ერთა მძარცველი და ამომძიკველი, უდასაშუალოდ აღამაინთა სისხლითა და ოფლით გაუძღვარი, არახული ბოროტების საფრთხიერი ტერორისტული ორგანიზაცია! ნიარაირი საქმისნები, საკუთარი ქვეყნის ძარცვა-ყვლეფაში რომ ათინებ-აღამებენ და ეროვნულ მშობრობის უსიღურესი სიტყვებით გამოდნენ, ამჯერად საქართველოს კეთილდღობისათვის ქალაქებში ლამის ოღირებს გადაკარბონ. სინამდვილეში კი ეროვნული მოძრაობის დაუძინებელი მტრები არიან და ქალისა და განუკითხობას ყოველნაირად უწყობენ ხელს. საკვალალო, რომ ეს ვაქტობენი, არცულ ცოტან; ზემოხსენებულ დეპუტატობის კანდიდატურა სივრცეში ბრძანდებიან! მაგრამ, საბედნიეროდ, ხალხი გნს მოლის, მოთმინების ფილა ეგება, თავის ავისმყოფელს ტოლს აღარ უღებს ძარცვასა და სისამტკეში, ამისდაკვალაზე, კომპარტიას უჭირს, ძალადობა აღარ გაუდის, მოტყუებით ბევრს ველარავის ატყუებს, მაგრამ ვალწობობლია ვერავობაში და დროებით მოიგროც ცხერის ქურჭი, გვერდით ამოიყენა მერყევი და კორუმპირებული ინტელიგენცია, თქვენ წარმოიდგინეთ, ღვთისმსახურიც კი! და ქალბაღზე მისი ეროვნული პრაგმათითქმის აღარ განსხვავდება ეროვნული მოძრაობის რადიკალური პრაგმატიზმისაგან! ესე იგი, გარეგნულად იგი როდითა განსხვავდება რადიკალური ეროვნული პარტიებისაგან: ობიექტელის მოტყუებას კი მეტი რალა უნდა. აბა, რომემა კვებაყოფილმა უნდა დაიჩეროს, რომ კომპარტია რამდენიმე თვეში ეროვნული პარტია გახდა! კომპარტიამ, განსაკუთრებით ამ ბოლო ხანს, იმდენად ვახხხს ილუზიებში აღამაინებ, პრესაში ასეთი დასათულები ვრცელი წერილიც კი იბეჭდებოდა: „ეროვნული საკითხი: პარტია გადაწყვეტს თუ გაზრამდენი“. თვით სათაური ვახლავთ ვერავტულად დასმული, თითქოს პარტიას მართლა სურდეს ეროვნული საკითხის გადაწყვეტა. ხომ უნდა ვიცოდეთ ერთხელ და სამუდამოდ, რომ ეროვნული საკითხის გადაწყვეტა ფაქტურად (სიტყვით და ქალბაღზე, მოგეცათ) უნდა, კი ხალხის გადაწყვეტილი არასოდეს არ შედიოდა, არ შედის და არც შევა კომპარტიის ანგარიშში. ყველაფერი ამ საკაცობრიო საქმეში რაც მისი ხელით კეთდება, კეთდება და გაკეთდება — ვახლავთ რუსეთის იმპერიის უღელქვეშ მგმინავი ერების დასამოშინებელი ფანდი! ეს არის ეს.

ჩვენი პრაქტიკული

ის ტაქტიკაა. მან მსოფლიოს უნდა აჩვენოს, რომ საბჭოთა კავშირი დემოკრატიული ვახხა, ხალხმა თავისუფლება მოიპოვა. ამის უკან კომპარტია ერთა მორიგ დაბაკაბლებელ ხაფანგებს ხლართავს. კომპარტიამ დიდი უბედურება მოუტანა საქართველოს. უწინარეს ყოვლისა, მოგვიშალა ზნეობის, გამრავლებისა და არსებობის საფუძველი — სოფელი. ეს უდღესი დანაშაულია ქართველი ხალხის, როგორც მიწათმოქმედი ხალხის წინაშე. ამის მერე ქართველობა 45-55 პროცენტით ხაკლებად მრავლდება. კომპარტია საქართველოს დაპყრობის დღიდანვე შეუდგა მისი ბუნებრივი სიმდიდრეების ძარცვა-გლეჯას: ოქრო, ჩი, ღვინო, ნავთობი, მდინეული, მარგანიტი... ჩვენი მარგანიტის მთებია ურალში დაგროვებული... და ვინ აღუხსავს კიდევ რა აღარ; დაახრია და გამარცხა ჩვენი ეკლესია-მონასტრები თუ განძისაყვეები, ივანე ჯავახიშვილის ანგარიშით ეს ზარალი 30 მლნ. ოქროს მანეთს შეადგენს. დატაქტებული და სამუდამოდ დაკარგული ხელოვნების ფარდობებილი ნაწარმოებები. ასევე გრძელდება დღესაც და უმოწყალოდ ჩანავდება ჩვენი-ხალხი, მისი მიწა-წყალი, სულიერად თუ მატერიალურად.

საეპოპოს სიყვარული

ნია, იქმნება კომისიები, საკითხი გააქვთ ყრბობებზე, სესიებზე, პლენუმებზე; იწერება წერილები, იქმნება ტელეგადამცემები, გეზო აღებულია კონკრეტული დანაშაულებებისკენ (ამით ამ პირებს სულაც არ ვამართლებ, დანაშაულის ძირისძირზე ვლაპარაკობ), ბოლოს ირკვევა, რომ ამგვარი მცდელობა გულუბრყვილობა და წყლის ნაცყვა. ვინაიდან ნამდვილი დანაშაულები „სახეზე ბრძანდება“! ეს არის კომპარტია! ისევ და ისევ კომპარტია! აბა, ამოდენა დანაშაულის სხვა ვინ ჩაიდინდა მეოცე საუკუნის დასასრულს! ამიტომაც არავინ დასჯილა. როდის ყოფილა, ბატონს თავის თავი დაესჯოს. ბატონს საკადრის ყოველთვის ყმა მუხლავს ხოლმე.

საეპოპოს სიყვარული

უმბრუნდა, ამ თავი უნდა მოიკლას, ამ მთელი სივრცულ საზინელ სიზმარულ სამყაროში გაატაროს. ამაზე დიდი უბედურება კიდევ იქნება?! ამნარი აღამაინის ყოფნას ხომ სჯობს არაყოფნა! ვინ ჩაიდინა ამოდენა დანაშაული მათ მიმართ? კომპარტიამ! მხოლოდ და მხოლოდ კომპარტიამ! ქეშმარიტად ზღვარდაუდებელია კომპარტიის დანაშაულებრივი საქმიანობა!...

ჩვენი პრაქტიკული

საბედნიეროდ, უკვე დადგა განკითხვის ყმა და კომპარტიას თავად დრომ გამოუტანა თავისი შენაფერისი განაჩენი. მის აღსრულებას ვეღარავინ შეუშლის ხელს! კომპარტია, როგორც ცოცხლად მოღვენილი ბოროტება, აუცილებლად უნდა წარსდგეს მსოფლიო სამსჯავროს წინაშე, როგორც აღამაინთა მოღვმის დაუქანებელი და სისხლით გაუმაძღარი მტერი! ეს დღე არცულ ისე შორასა და მის ავადსახსენებელ სახელს სამარადეამოდ დაედება ტაბუ.

და მინც, ერთმა პარტიულმა ფუნქციონერმა, როცა ბატონმა აკაცი ბაქრაძემ პირველ რიგში ქართველი ერის დამაქვეყარი კომპარტიისა და რაკომ-აღმსკომების გაუქმება მოითხოვა, ძალიან გაიკვირვა და თავის წინასაარჩევნო ინტერგეშო კომპარტია პირდაპირ უტოლვო კრავდ წარმოგვიდგინა. ერთმა კორუმპირებულმა ინტელიგენტმა კი ისიც განაცხადა, „მე უტყუარაი ცნობები მაქვს, კომპარტიიდან რამდენიც გამოდის, ზუსტად იმდენივე შედის“. ეს, რატუნდა უნდა, მტკანარი სიტყვაა. ამიტომაც სირცხვილი ამის მტქმელს! ვინც გნებავთ, ის ბრძანდებოდეს, იმ დროს, როცა ქართველობა უტიღურსად დაბნეულია, ასეთი რამის წამორთვა პირდაპირ დალატს უღრის. მით უფრო თუ მსმენელი მტქმელის სიტყვას რამოდე ავადებს. მაგრამ, 9 აპრილის შემდეგ თუ ვინმე მართლა კიდევ შედის კომპარტიაში, იგი საცოდავია და შესაბარაოსი, რადგან მარქსიზმ-ლენინიზმის განუქრნებელი ავადმყოფობით საგრძობლად ჰქონია გონება დასნეულებული და ჭანმრთელი აღამაინების გვერდით არ დაედგომება. ამ ცოტა ხნის წინათ, როგორც იტყვიან, მდგომარეობა დაიძაბა. „სწრაფი რეაგირების შენაერთების“ ერთ-ერთმა წარმომადგენელმა ბრძანა: „მეორე პრორამა მომავლის პროგრამაა“, „ხალხი უფრო 300 დეპუტატის არჩევას უჭერს მხარს“. ყველაფერი რომ ამის საპირისპიროდ, ესე იგი, კეთილად დამთავრდა, ამ ვაქტობმა მიტინგს მინც რიხიანი სიტყვით მიმართა. ახლაც მძიმე მდგომარეობაა: ივანე წარმომადგენელმა 9 აპრილს სისხლით მეთორველი მთავარ პარტიულ ფუნქციონერზე ბრძანა: „წეკეთილი კაციაო“. ერთი ჩვენი ნიჭიერი პო-

ტრაპიზონში წ. პარათაშვილის პანაშვილის გადახდის შემდეგ (ახალგაზრდა იუვერელის საფლავთან).

8 ნოემბერს გაიმართა იმერეთის მეფის, სოლომონ II ნეშის ჩამოსახვენიბელი საორგანიზაციო კომისიის საგანგებო სხდომა, რომელზეც აღინიშნა, რომ პრაქტიკულად ყველა საორგანიზაციო საქმე დამთავრებულია. ზუსტი ინფორმაცია ცერემონიალის შესახებ თურქეთის ხელისუფალთა ხათანადო ვიზის მიღების შემდეგ უახლოეს დღეებში პრესით, ტელევიზიითა და რადიოთი ეცნობება საზოგადოებრიობას.

როგორც ცნობილია, 1810 წლის 20 თებერვალს ქუთაისში რუსებმა გამოაქვეყნეს იმპერატორის ბრძანება იმერეთის მეფის ტახტიდან გადაგდებისა და რუსული მმართველობის შემოღების შესახებ. სოლომონ მეორემ გაბრძოლება სცადა, მაგრამ უშედეგოდ. მრავალრიცხოვანი მტრების ჯარებს ვერ სძლია და მცირე თავდაზნაურების და მეომართა თანხლებით ახალციხის საფაშოში გადავიდა. ახალციხეში ჩასული მეფე დიდი პატივისცემით მიიღო ახალციხის ფაშამ. ქალაქი ჩირაღდებით გაანათეს. ფაშამ მეფის სურვილით კაცი გააგზავნა სტამბოლში, რომელსაც სულთნისათვის უნდა გადაეცა მეფის ამბავი და მისი კონსტანტინოპოლში ჩასვლის სურვილი. სულთანმა კონსტანტინოპოლში ხელს მოაწერა ბრძანებას, რომლის თანახმად ოსმალეთის მთავრობა იმერეთის მეფეს, სოლომონ მეორეს თავის მფარველობის ქვეშ იტყუებოდა. ბრძანებაში ისიც იყო აღნიშნული, რომ სანამ მეფე იმერეთის სამეფოს დაბრუნდება, იგი სრულიად თავისუფალი იქნებოდა და მის უშიშროებას არავინ ხელყოფდა ოსმალეთის ტერიტორიაზე. მეფის პატივსაცემად ჯარის რაზმი, ხოლო მეფისა და მისი თანხლები პირების შესახებ აზრები და ახლობელი ქალაქებიდან შემოსავალი გამოიყო.

იმერეთის მეფის მიერ ტახტის დაბრუნება, სულთანის აზრით, შეუძლებელი იყო, თუ რუსეთსა და ევროპას შორის რაიმე პოლიტიკური განხეთქილება არ ჩამოვარდებოდა. ორ თვეზე მეტი გრძელდებოდა ახალციხიდან მეფისა და სულთანს შორის მიწერ-მოწერა. იმერეთის მეფის სულთანმა საცხოვრებლად აზრუში შესთავაზა. გაიხსენდა მეფე, გაუჩნდა იმედი ტახტის დაბრუნებისა ოსმალთა დახმარებით და იმერეთში კაცები გაგზავნა, თუ რუსების უშიშარდგვამდ გამოვლენა, მეც უნდალემ მანდ გაგჩნდებო. მერე, გარკვეული ძალებით ქუთაისისკენ გაემართა კიდევ, მაგრამ რუს ჯართან ბრძოლაში ვერაფერი გააწყო და გულგატეხილი ისევ ახალციხეში დაბრუნდა. ცოტახნის შემდეგ აზრუში ჩავიდა. ჯერ დიდი პატივით მიიღო მეფე აზრუმის ფაშამ, მშვენიერი სახლი გამოუყო, მდიდრულად ცხოვრების პირობები შეუქმნა. ეს დედანს არ გაგრძელდა. ვერცხლეთის მოყვარული აზრუმის ფაშას კავკასიის მთავარმართებელმა ტორმასოვმა ძვირფასი საჩუქრები გაუგზავნა. სამაგიეროდ მოითხოვა მეფე შეევიწროებინა და აეძულებინა საქართველოში დაბრუნებულიყო. ფაშამ მეფე მშვენიერი სახლიდან ჯარის ძველ სადგომში გადაყვანა, აღარ აძლევდა სულთანის მიერ გამოყოფილ ზარჯებს, უშეტესს

თვითონ იჯიბადა. მეფემ რამდენჯერმე გადაწყვიტა ეს ამბავი სულთნისთვის ეცნობებინა, მაგრამ ვერ მოახერხა. მერე კი უკიდურეს გაჭირვებაში ჩავარდნილმა, ფაშას აცნობა, რომ ტრაპიზონს უნდა გამოგზავრებულიყო და პირად შეხვედრაში ყველაფერი პირში მიახალა, რასაც ფიქრობდა მის არაკეთილშობილურ მოპყრობაზე. ფაშამ მეფეს ვაუწყებდა — თქვენ საცხოვრებლად ჩვენს ქვეყანაში გამოყოფილია აზრუში და ნებას არ გაძლევთ სადმე გაემგზავროთ. თუ გადაწყვეტილებას შეიცვლით, საქართველოში ძალით გაგზავნით კავკასიის მთავარმართებელ ტორმასოვთან. ამასთან, ფაშამ ისევ მეგობრობა და კეთილმოსურნეობა შესთავაზა. მეფე იძულებული იყო დასთანხმებოდა ფაშას აზრუში დარჩენაზე, თუმცა თავისი გადაწყვეტილება არ გადაუფიქრებია და აი, 1812 წლის მისში, ოსმალთა ერთერთი დღესასწაულის დღეს მეფემ შესძლო მთელი ღამის ნაქვიფარ მძინარე მეთვალთვალებს გამოჰპარვოდა. ის იყო ქართველთა ჯგუფი ბაიბურთის მარხის საზღვრებს მიუახლოვდა, ფაშასგან დადევნებული რაზმიც შეიხსოთ.

მეფე მათთან შებრძოლება გადაწყვიტა, თუნდაც ეს სიცოცხლის ფასად დასჯდომოდა, მაგრამ საბედნიეროდ ეს ბრძოლა არ შედგა. მეფის ამალას გზად შემოხვდა სტამბოლიდან მომავალი წარჩინებული ოსმალი, რომელიც ქართველ მეფეს ოსმალურად მიესალმა. სწორედ ეს კაცი გამოვლამარაკა მდევარს. — რას მიიჩქაროთ ასე სწრაფად, რა დაგემართათ? — იმერეთის მეფე გამოგვეტყვა აზრუმიდან და ფაშამ გვიბრძანა უკან დავაბრძოთ. თუ არ დაგვთანხმდა და ბრძოლა დაგვიწყობა, მის თავს მივართმევთ ჩვენს მზრძანებელს. წარჩინებულმა ოსმალომ ირონიულად გაიცინა: — ასეა ნათქვამი: „უგუნურებმა იშრომეს და ჰკვიანებმა მოიმკესო“. — როგორ? რა გნებავთ ამით გვითხრათ? — გააკვირვებს იანიჩრებმა. — თქვენ, ჩემო ძებო, გეტყობათ, ფაშის ერთგულები კი ხართ, მაგრამ სულთანს ღალატობთ. — რას ლაპარაკობთ, პირდაპირ გვითხარითო — იანიჩრების რაზმის უფროსი შეელაპარაკა. — ვთქვით, მეფე დაიჭირეთ და ფაშასგან საჩუქრები მიიღეთ. მერე რას იზამთ, ამას სულთანი რომ გაფიქრებს, პა? — იანიჩრები გაოგნებული შეკუპურებდნენ წარჩინებულ პირს. — ვერ მიხვდით? თავებს საითთოდ წავაცლით სულთნის ქალათი. იმ ქართველ მეფეს რომ მისდევთ მოსაყოფად, სულთანის სტუ-

მარი იქნება, ისე როგორ მოვიდოდა ოსმალთს. ისიც ხომ არ გავიწყდებათ მეფის ამალის ყოველი წევრი რამდენიმეს გაგისწორებდათ. ფაშა თქვენი სამუდამო მფლობელი არ არის და სულთანის რისხვისგან ვერც თავის თავის და ვერც თქვენს გადარჩენას ვერ შეძლებს. გირჩევთ, უკან დაბრუნდეთ, უბედურების ნუ გადაეყრებითო. უკან შეტრიალდნენ მღვერები. აზრუმის ფაშას თავზარი დაეცა. იმაზე დაიწყა ფიქრი, რაიმე მოეგონა იმერეთის მეფეზე, რომ სულთანი განრისხებოდა... ბაიბურთს მეფე შესანიშნავად მიიღეს თავისი ამალით, შემდეგ იყო ქალაქი გადიბხანი. გუბერნატორი, მართლმადიდებელი ეპისკოპოსი, სამღვდელთა, ბერძენი და ბერძენი არქიეპისკო-

პალითსო, მაგრამ როცა ქალათი სწრაფად გავარდა დარბაზიდან, სულთანმა გაუღიმა ლეონიძეს და უთხრა: — მე ახლა სამხედრო პირს გავგზავნი თქვენს მეფესთან და დიდ სინანულს გამოვთქვამ იმაზე, რაც აზრუმს გადახდა. ქალათი კი ჩემს ბრძანებას შესრულებს. ლეონიძემ შეპბედა: — თქვენი ბრძანება არ ვიცი. — აზრუში ქალათი თავს მოსკრის ემინ ფაშას. მოჭრილ თავს ჯერ ტრაპიზონში იმერეთის მეფეს მიართმევს, მერე აქ მომიტანს. შეკრთა ქართველი თავადი. ამას კი არ მოელოდა. კონსტანტინოპოლიდან აზრუში ჩასული ქალათი ფაშას სასახლეს მიადგა და გარეთ გამოსვლა უბრძანა. ფაშას მოახსენეს ქალათის მოსვლა. ფაშას კანკალი

წ. პარათაშვილის პანაშვილის ტრაპიზონში, სადაც დასაფლავებულია იმერეთის მეფე სოლომონ II.

პოსი გულბობლად შეეგებნენ ქართველებს. გადიბხანიდან მეფემ კაცი გაუგზავნა ტრაპიზონის ფაშას ოსმანხანინდარ-ოღლის, თქვენსკენ მოვემგზავრებოთ. მესამე დღეს ტრაპიზონს მიადგა. თურმე ტრაპიზონის ფაშა ოსმანხანინდარ-ოღლი ქართველ თავადთა შიამომავალი ყოფილა. მან ტრაპიზონში უცხოელი კონსულები შეკრიბა, ქალაქის მაცხოვრებლებს თავი მოუყარა და იმერეთის მეფის ტრაპიზონის მისასვლელთან ზემოთ შეეგება. აღარ იცოდა რით ეცა პატივი მეფისა და მისი თანხლები ქართველებისთვის. ყოველდღე მოდიოდნენ მეფესთან შესახვედრად ამ ქალაქის წარჩინებული პირები. მოჰქონდათ საჩუქრები და მეგობრობის იმედს აძლევდნენ. მეფესთან ცალ-ცალკე სასაუბროდ მოდიოდნენ, აგრეთვე, უცხოეთის კონსულები (გარდა რუსეთის კონსულისა). განსაკუთრებით დაუახლოვდა საფრანგეთის კონსული. უცხოეთის კონსულებმა კონსტანტინოპოლში თავიანთ ელჩებს გაუგზავნეს წერილები ქართველი მეფის ტრაპიზონში ჩამოსვლის შესახებ. და, რასაკვირველია, სულ პირველად ეს გააკეთა თვით ტრაპიზონის ფაშამ ოსმან-ხანინდარ-ოღლი. მან სულთანს ისიც მისწერა, თუ როგორ უსინდისოდ მოექცა აზრუმის ემინ ფაშა ქართველ მეფეს.

სოლომონ მეორემ სულთან მახმუდთან კონსტანტინოპოლს ელჩად გააგზავნა თავადი ივანე სოლომონის ძე ლეონიძე. ბარათი გაატანა, რომელშიც უამბო აზრუმის მტარვალ ფაშას ხელში თავდამტყდარი უბედურების შესახებ და აცნობა, თქვენს მიერ საცხოვრებლად მიჩენილი ქალაქი მხოლოდ შევიწროების მიზეზით დაეტოვებო. მაშინვე მიიღო კონსტანტინოპოლში სულთან მახმუდმა თავადი ლეონიძე. დაუყვავა, მოეფერა. მერე მეფის მიერ გამოგზავნილი ბარათი ყურადღებით გადაიკითხა. — თუცა უცბად ჩამაძალა შესძახა: — ამან ქალათი! — კარს უკან მდგომი ქალათი მის წინ გაჩნდა. სულთანმა სასწრაფოდ რაღაც დაწერა პატარა ქაღალდზე. ბეჭედი დაარტყა. თავად ლეონიძეს გული გაუსკდა. ვინ იცის რა დაავალა ახლა

აუტყუა. მერე უბრძანა თავის მცველებს, გაეგოთ რა უნდოდა ქალათს მისგან. როცა მცველები ქალათთან გამოვიდნენ, მან სულთანისგან მიცემული ბარათი აჩვენა და უბრძანა, ფაშა ძალით გამოეყვანათ სასახლიდან. უსიტყვოდ შესრულეს ბრძანება ფაშას მცველებმა, ქალათს მიუყვანეს ფაშა. ქალათმა ფაშას მარცხენა გვერდში დანა ჩაართყა. მერე კი მშვიდად, სისხლდაცილი ფაშას თავი მოაჭრა. ქალათმა გამოაცხადა: სულთანის ბრძანებით ფაშას ოჯახს ჩამოერთვა მამულები და მისი ცოლები, შვილები ყმებდ გადაეცემა სახელმწიფოს მასხაველსო. აზრუმიდან ქალათი ტრაპიზონში ჩავიდა. იმერეთის მეფის სახლთან მივიდა და მეფის ქართველ მცველებს სთხოვა, მეფე გამოსულიყო, რათა მისი მტარვალის ემინ ფაშას მოჭრილი თავი ეჩვენებინა. როცა კი მეფეს მოახსენეს, მას გული ცუდად გაუხდა და ვერ შეძლო გამოსვლა.

ქალათმა გზა განაგრძო კონსტანტინოპოლისკენ. მან სასახლეში შეუტანა სულთანს ფაშის თავი. ქალაქში დასაყდენი იქნა თავისი სახეობის წარჩინებულნი. მისი სახეობის წარჩინებულნი და ოსმალეთის სამსახურში მყოფნი ქართველები ფაშებმა, თავის მხრივ მრავალი საჩუქარი მიართვეს ლეონიძეს ტრაპიზონში მეფესთან წასაღებად. ლეონიძე კონსტანტინოპოლიდან პატარა გემით დაბრუნდა ტრაპიზონში. გემი სავეე იყო მრავალი სახის სურათით და საჩუქრებით. დიდი ხანი არ გავიდა ამის შემდეგ და მეფემ ტრაპიზონში მიიღო სულთან მახმუდისაგან ბარათი, რომელშიც ულოცავდა სამეფო ტახტის დაბრუნებას, რუსეთის ხელმწიფეს ნაპოლენ ბონაპარტი გადამეკიდა და საეჭვოა რუსეთი თავი იხსნას და ხელში არ ჩაუვარდეს ბონაპარტსო. სულთანს ურჩევდა ქართველ მეფეს, გამგზავრებულიყო ფოთში, სადაც უნდა შეკრებილიყვნენ აზრუმის, ტრაპიზონის და ფოთის ფაშები. ფაშებს ეკვლებოდათ შესულიყვნენ იმერეთში, განედევნათ

რუსის ჯარი და მეფე სამეფო ტახტზე დაევიდა. ამ ბარათის წაკითხვის შემდეგ მეფეს უთქვამს თავისი თანხლები ქართველებისთვის, ნეტავ რისთვის დავიბადე, თუ ღემთვის უნდა მოხდეს ასეთი უბედურება საქრისტიანო ქვეყანაში, სიცოცხლე რათ მინდაო. მაღლობის წერილი გაუგზავნა კონსტანტინოპოლში სულთან მახმუდს მზრუნველობისთვის. სთხოვა მისი წინადადების განხორციელება სამი თვით გადაედოთ ავადმყოფობის გამო, მით უმეტეს, რომ ფოთში ცუდი ჰავაა და ავადმყოფობას გაურთულებსო. მერე შეკრიბა ყველანი რჩევისათვის. რას იტყვიო, ტრაპიზონი რომ დავტოვოთ და ყირიმში წავიდეთ, შემდეგ კი პეტერბურგს გავემგზავროთ, იმპერატორ ალექსანდრე პავლეს ძეს ვუწყოთ ჩვე-

ნი გაჭირვება. თითქოს დაეთანხმნენ ყველანი, მაგრამ საბოლოო გადაწყვეტილებამდე სამი თვეც გავიდა და ის იძულებული შეიქმნა ფოთში გამგზავრებულიყო გემით. როცა ფოთში იმერეთის მეფის ჩასვლა გაიგეს, აქ მოვიდნენ იმერეთის და სამეგრელოს თავადები, გულითადად მოიკითხეს მეფე, ზემოც გაიმართა. სწორედ ამ დროს ფოთში მოადგნენ ტრაპიზონის და აზრუმის ფაშები ჯარებით. მეფე კი ამ დროს ისევ პეტერბურგში ჩამგზავრებაზე ფიქრობდა. ამ დროს მიიღო მან იმერეთის თავდაზნაურობის წერილი, რომელშიც ისინი სთხოვდნენ, ოსმალეთის ჯარებით ნუ იფიქრებოთ იმერეთის სამეფოში დაბრუნებას.

აქ მწყვეტ იმერეთის მეფის სოლომონ მეორის ცხოვრების ერთ ეპიზოდს, რომელიც მის ოსმალეთში ყოფნასთან არის დაკავშირებული. ზემოთ ნაამბობში ყველაფერი ისტორიული სიბრძნულია. საქმე კი შემდეგშია. 1864 წელს ათონის მთაზე გარდაიცვალა იმერეთის მეფის სოლომონ მეორის დროის შესანიშნავი მოღვაწე ბერი ილარიონ ყანჩაველი, რომელიც მღვდლობაში იწოდებოდა იესედ (წარმოშობით სოფელ ალავერდის, შორაპნის მახლ). იესე დეკანოზი სოლომონ მეორის მოძღვარი ყოფილა და მეფეს ახლდა ოსმალეთში. როცა ათონის მთაზე იესე ყანჩაველი ავად გამხდარა, მას ყოველივე უამბნია თავისი მოძღვრის გაბრძოლისთვის. დანარჩენის გადაცემა ვერ დაამთავრა სიკვდილის წინ. და აი, მოძღვარმა გაბრძოლა იესეს ნაამბობი წერილობითი სახით თბილისში გამოუგზავნა ყურნალ „მწყემსის“ რედაქციას გამოსაქვეყნებლად, თან ასეთი ბარათი დაურთო: „რადგანაც იესე დეკანოზის სამსახური მეფესთან ნახევრად პოლიტიკურ და დიპლომატიურ საქმეებს შეეხება, ამიტომ საჭიროდ გრგავ იმერეთის მეფის და სამეფოს საქმეები, რომელიც იმან მე, გაბრძოლს, გადმოცემა, ქვეყანას ვაცნობო“. უფროსლმა „მწყემსმა“ მოძღვარ გაბრძოლის ათონის მთიდან მოწერილი ჩანაწერი 1890 წელს მთლიანად გამოაქვეყნა. სწორედ ამის მიხედვით ვუამბებ მკითხველს იმერეთის მეფის, სოლომონ მეორის, ოსმალეთში ყოფნის ამბავი. როგორც სჩანს, მეფე ფოთიდან უკან, ტრაპიზონში დაბრუნდა, სადაც მწყემსარებისა და სამშობლოს ნახვის სურვილით დაავადებული 1815 წლის 7 თებერვალს 41 წლის ასაკში გარდაიცვალა. მისმა უერთგულესმა ქართველებმა შესანიშნავი ძეგლი აღუმართეს საფლავზე. ასე დასრულდა თვალეები უცხოეთის ცის ქვეშ რუსის ჯარის მიერ სამშობლოდან განდევნილმა იმერეთის მეფემ. **მეღრა კარგალაშვილი**

ნიას მემკვიდრეებს, "შეფიცულთა რაზმის ცხოვრება საფრანგეთში 1924 წ. ნოემბრიდან" და სხვა.

საფრანგეთში ყოფნისას ალექსანდრე სულხანიშვილი დიდად ზრუნავდა შეფიცულთა რაზმის წევრებზე, რომელთაგან ბევრს სამუშაო არ ჰქონდა. იგი თავს ადგა და უვლიდა უკვე მიმედ ავადმყოფ ქაქუცა ჩოლოყაშვილს.

ალექსანდრე სულხანიშვილი პარიზში ტაქსიტად მუშაობდა; ნიუ-იორკში კი იანტების საუკეთესო მშენებლის სახელი დაიგდო და ცენტრალური ფულიც მოაგროვა, რომელიც მერე თავისი წიგნების გამოცემას მოახმარა. როცა ამის შეძლება ჰქონდა, სხვათაგან ბელს უმართავდა. მათ შორის, ვისთვისაც ძვირ საშუალებას გაუმართავს, რომ ლ რეიგანის გახლავთ...

ალექსანდრე სულხანიშვილის ბიოგრაფია, მისი ნაწერები, მისი მდიდარი ეპისტოლარული მემკვიდრეობა დაკვირვებულ შესწავლას მოითხოვს. მის არქივში მრავალი საინტერესო მასალაა, რომელიც ალექსანდრე სულხანიშვილს სულ სხვადასხვა წახნაგით წარმოაჩენს. დღეს მხოლოდ ერთ ასეთ წახნაგზე მინდა მოვუთხოვო მკითხველს და გუბასუხო მის დაინტერესებას, რომელიც წინა აბზაცში რეიგანის სენებამ გამოიწვია.

ალექსანდრე სულხანი — ასე შეიკვებოდა მან გვარი ამერიკის შეერთებული შტატების მოქალაქეობის მიღების შემდეგ — რესპუბლიკელებს უჭერდა მხარს. რატომ

გამომგზავრებისას საფრანგულ ჩამაბარა.

ერთ ასეთ დოკუმენტს, რომელზეც რიგობა რეიგანის პორტრეტია გამოსახული, აქვე ვაქვეყნებთ. ეს გახლავთ მოწმობა, რომლითაც რესპუბლიკური პარტიის გენერალური თავმჯდომარე, სენატორი პოლ ლაქსალტი და რესპუბლიკური პარტიის ეროვნული კომიტეტის თავმჯდომარე ფრენკ ჯ. ფარენკოპფ-უმცროსი ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტის რიგობას და რესპუბლიკური პარტიის სახელით საპატიო წევრად ირჩევენ ალექსანდრე სულხანს, მაღალ შეფასებას აძლევენ რა მის გულუხვ შემოწმებას პრეზიდენტ რიგობას და რესპუბლიკური პარტიის იდეალებსა თუ პოლიტიკის უკვდავსაყოფად.

სიცოცხლის მიწურულსაც ალექსანდრე სულხანიშვილი ასეთ აქტიურ დაინტერესებას იჩენდა პოლიტიკით.

ალექსანდრე სულხანიშვილს ეპისტოლარული ურთიერთობა ამერიკის ხელისუფლების უმაღლეს წარმომადგენლებთან ამით არ ამოწურულა. სხვადასხვა დროს მას ამერიკის მესვეურთათვის გაუგზავნია მისი მეგობრის, ქართველი ემიგრანტის ვანო ნანუაშვილის ინგლისური წიგნი "რა უნდა იცოდეს თავისუფალმა მსოფლიომ რუსეთის შესახებ". ამ წიგნის გავრცელებისას მას მადლობას უთვლიან აშშ სახელმწიფო მდივანი საირუს ვენსი (1977 წლის 16 აგვისტო), პრეზიდენტის მრჩეველი სახელმწიფო უშიშროების საკითხებში ზბიგნევ ბეჟინსკი (1977 წლის 26 ოქტომბერი), ვიცე-პრეზიდენტი უილიამ მონდელი (1977 წლის 16 ნოემბერი) და სახელმწიფო მდივანი ალექსანდერ ჰეიგი-უმცროსი (1982 წლის 30 აპრილი). ეს უკანასკნელი სიტყვა-სიტყვით ამას სწერს, კარგია, რომ მეც მარგუნეთ ეს წიგნით.

დაბოლოს, ამერიკის შეერთებული შტატების დღევანდელი პრეზიდენტის, მაშინ ვიცე-პრეზიდენტის 1981 წლის 11 ნოემბერს გაგზავნილი წერილი ალექსანდრე სულხანიშვილისადმი:

„კვიზასო მისტარ სულხან“

კონგრესმენმა გაი ვანდერ იაგტმა ახლახან მოგვასხენა ამერიკის შეერთებული შტატების კონგრესის კომიტეტის საქმიანობაში თქვენს მიერ შეტანილი წვლილის შესახებ. გადავწყვიტე, მომეწერა წერილი და მადლობა გადაგხადო. ჩვენი პარტიისადმი თქვენს მიერ შემოწმებული თანხისათვის მხოლოდ „მადლობა“ აღზათ არცაა ხაკობისი და გაწეული სამხარის საუკეთესო დაფახება იქნება ის, რომ თქვენი თანხა მომავალ წელს წარმომადგენელთა პალატის მუ-

შაობაზე დაწებულ კონტროლის ხაზარმოვლად გამოვიყენოთ. გაი ვანდერ იაგტთან საუბრისას შევითქვე, რომ NRCC-ი ავრცელებს ეროვნულ პროგრამას, რომელიც 1982 წლისათვის დემოკრატების მოთხოვნებს დააკმაყოფილებს. თქვენი შემოწმებული თანხა რესპუბლიკური პარტიას ამ საქმეში მეტი წარმატების მიღწევის საშუალება გაუჩნდება.

გაი შეგპირდათ ინაუგურაციის ხახხოვარს. თქვენი შემოწმებული თანხა აღსანიშნავად, მან მთხოვა, გამოგვგზავნა ინაუგურაციის ცერემონიაზე გადაღებული დახურული ფოტო.

კიდევ ერთხელ დიდი მადლობა რესპუბლიკური კონგრესის არჩევანში მონაწილეობის მიღებისათვის, რაც პრეზიდენტ რეიგანს თავისი გადაწყვეტილებების ხორც-შესხმის საშუალებას აძლევს.

პატივისცემით, ჯორჯ ბუში

სხვაც ბევრი საინტერესო მასალა დაცული ალექსანდრე სულხანიშვილის არქივში, რომელიც მისი სურვილის შესაბამისად დაბინავდება. სამწუხაროდ, მის გარეშე უნდა მომზადდეს გამოსაცემად მისი ნაწერები თუ ეპისტოლარული მემკვიდრეობა, რომელიც ბევრ შეკითხვას აღძრავს, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ შეკითხვებზე პასუხის გამეცემა უკვე აღარაა.

ალექსანდრე სულხანიშვილი, კაცი, რომელიც ჩვენი ისტორიიდან სულ 18 დღით დაბრუნდა საქართველოში, კვლავ ისტორიაში მიეზღვრება. ამჯერად — უკვე საბუნდამოდ.

ალექსანდრე სულხანიშვილი — თვითონაც ხშირად ამბობდა — ბედნიერი კაცი იყო: იგი საქართველოსთვის აბრძოდა.

ბედნიერია იგი იმიტომაც, რომ მშობლიურ მიწაში ელარსა დაკრძალა. ბედმა ისე ინება, რომ იგი ერთადერთია 1924 წლის სახალხო აჯანყების მონაწილეთაგან, ვისაც ღირსეულ პატივს მიაგებს საქართველო.

ეს ნაჩქარვე წერილი მინდა დავამთავრო ლოზუნგით, ვნებავთ, სადღეგრძელოთი, რომელიც სულ რაღაც ორი წელიწადია ასე ხმაბლსა გაისმის საქართველოში, ალექსანდრე სულხანიშვილისათვის კი მთელი მისი შეგნებული ცხოვრების განმავლობაში სიცოცხლის არსი და მიზანი იყო:

გაუმარჯოს დამოუკიდებელ საქართველოს!

პაპატა ნაცვლიშვილი,

მონორარი გადარიცხვის მერაბ კოსტავას სახელობის საქართველოს საადგილმამულო ფონდში, რომელმაც გაიღო ალექსანდრე სულხანიშვილის დაკრძალვასთან დაკავშირებული ხარჯები.

ისტორიდან — ისტორიაში

ალექსანდრე სულხანიშვილი, კაცი, რომელიც ჩვენი ისტორიიდან სულ 18 დღით დაბრუნდა საქართველოში, კვლავ ისტორიაში მიაგზავრება

შეთანხმებული ვიყავით: წინა პარასკევს, დილის 11 საათზე ალექსანდრე სულხანიშვილს ილია ჭავჭავაძის მკვლელობის გარემოებათა დამატებითი კომისიის წევრები უნდა მიეღო. ის იყო, მანქანებიდან გადმოვიდით, რომ სადარბაზოთაში სასწრაფოდ დახმარების მანქანა გაჩერდა. 94 წლის მოხუცის მდგომარეობა მკვეთრად გაუარესებულიყო. წინა დღეს მცხეთაში ბრძანდებოდა და, გვეგონა, ამან გადაიღო. რომ მომავრდება, მერე ვეწვევითო, კომისიის წევრებმა ყველა ვიპყროვნებდით, რომ მომავრდებოდა, დამღვედა საქართველოში დაბრუნებით გამოწვეულ ემოციურ სტრესს, მაგრამ უკურნებელმა სენმა თავისი ქნა. ბოლო რამდენიმე თვე ძალიან მიმიღო იყო, თუმცა ამერიკაში ყოფნისას, დაბრუნების იმედით ძალიან იცემული, როგორღაც ინარჩუნებდა მხნეობას, მობილიზებული ჰქონდა უკანასკნელი სულიერი ენერჯია, რომელიც მხოლოდ აქ ჩამოსაგლეჯად იყო. როდესაც თვითმფრინავი თბილისის აეროპორტში დაჯდა და გახედე, ძია საშა, რამდენი ხალხი გეგებებამეთქი, ვუთხარი, რაკი ამას მოვესწარი, ახლა თუგინდ მოგვდეო, მითხრა. მაშინ ეს სიტყვები ფიგურალურ თქმად ჩავთვალე, არადა მისი ფსიქოლოგიური განწყობის გამოხატული ყოფილა. დაახლოებით იგივე თქვა თვითმფრინავის ტრაპთან მიცემული პირველსავე სატელევიზიო ინტერვიუში: ჩემი ძელები აქ უნდა ჩავყარო.

11 ნოემბერს ალექსანდრე სულხანიშვილის ნეშტს მისი მშობლიური სოფლის — აწყურის მიწა მიიბარებს. თავად ინება ასე — აწყურის თეთრი გიორგის ეკლესიის ეზოში, ჩემს და-ძმასთან და ნათესავებთან დამარხებო.

წერე შეიკრა: ალექსანდრე სულხანიშვილი უბრუნდება იმ ადგილს, სადაც თითქმის მთელი საუკუნის წინ მოველინა ქვეყანას. როგორ უნდა იქნებოდა მას ვლადიმერ უნდაოდა მშობლიური სახლების ხილვა. ვეღარ მოასწარო. ბევრი რამ ვეღარ მოასწარო. ვერ მოასწარო, მოველო ის ადგილები, სადაც იბრძოდა, როგორც ქაქუცა ჩოლოყაშვილის რაზმის წევრი; ვერ მოასწარო, საქართველოს მუზეუმშიც ენახა ქაქუცის ოქროს ხმა-ხანჯალი, რომელიც

შარშანწინ გამომატანა სან-ფრანცისკოდან; ვერ მოასწარო, ზუსტად ეთქვა კიდევ ერთი ქართული ხანჯლის ამბავი, რომელიც დღესაც ამერიკაშია; ვერ მოასწარო, ილიას მკვლელობის გარემოებათა დამატებითი კომისიისათვის მიეცა დამატებითი ცნობები ილიას მკვლელობის შესახებ (გარდა იმისა, რომ იგი, როგორც თავის წიგნში წერს, შეესწრო ქაქუცა ჩოლოყაშვილის მიერ ბერბიჭაშვილის დაკითხვას, ბევრი იცოდა შალვა ამირეჯიბისა თუ რეზო გაბაშვილისაგანაც, რომლებიც უკვე ემიგრაციაში იკვლევდნენ ილიას მკვლელობის საქმეს); ვერ მოასწარო, სოსო ჩხაიძის ჯგუფისათვის, რომელიც ფილმს იღებს საქართველოს სამეფო სახელგულზე, მოეთხრო ბევრი საინტერესო რამ ირაკლი ბაგრატიონზე, რომელსაც ძალიან კარგად იცნობდა. ალექსანდრე სულხანიშვილმა ვერ მოასწარო, დამტკბარიყო საქართველოში ყოფნით, ვერ მოასწარო, რადგან 66 წლის განშორების შემდეგ, ემიგრაციიდან სამშობლოში დაბრუნებულმა, მან მხოლოდ 18 დღე იცოცხლა. სიკვდილი ხომ მუდამ მოულოდნელად მოდის. მაშინაც, როცა ადამიანი თითქმის 95 წლისაა და უკურნებელი სენი მთელ სხეულშია გაფოთილი.

ალექსანდრე სულხანიშვილი, უპირველეს ყოვლისა, მეტროპოლი იყო, საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის მეტროპოლი. წლების განმავლობაში იგი იარაღით ხელში იბრძოდა ამ დამოუკიდებლობისათვის. როდესაც იარაღით ბრძოლა შეუძლებელი გახდა, მან კალამი აიღო ხელში და ჟურნალ-გაზეთების ფურცლებზე გააგრძელა ბრძოლა, მერე თავისი წიგნებიც გამოცა. აქაც ნამდვილი პოლიტიკური მეტროპოლი, შემართული პოლემისტი, პირდაპირი, პრინციპული, დაუნდობელი.

მისი ყველაზე სრული წიგნი — „ჩემი მოგონებები“ — წელს გაგრძელებებით დაიბეჭდა ქურნალ „ცისკარში“. მალე აღზათ მკითხველი გაიცნობს მის სხვა წიგნებსაც: „რა ხდებოდა მეტეხის ციხეში ქართველებს შორის 1924 წელს და ილიას მკვლელობის სინამდვილე“, „ჩემი პასუხი ჟორდა-

ნისცილამაინც რესპუბლიკელებს? არ ვიცე, არ მიკითხვეს. მეგონა მუდამ მოვასწრებდი. ყოველ შემთხვევაში, დარწმუნებული ვარ, მას არ ეკენებოდა ისეთი პაციენტური პასუხი, როგორსაც ამ კითხვებზე ჩვეულებრივ იძლევიან ამერიკელები: ამერიკის ისტორიაში ყველა ომი დემოკრატებმა დაიწყეს და რესპუბლიკელებმა დაამთავრესო. არა, რადგან — ძია საშა მეომარი, მეტროპოლი კაცი იყო. ჩანს, მისი სიმბათიები რესპუბლიკელებისადმი სხვა მიზეზებით იყო გამოწვეული.

ასეა თუ ასე, იგი რესპუბლიკელებს უთანაგრძობდა და ამის დასტურია ის დოკუმენტები, რომლებსაც განსაკუთრებით უფრთხილდებოდა და სან-ფრანცისკოდან

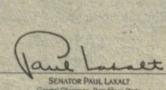
The Ronald Reagan Trust

On behalf of Ronald Reagan,
President of the United States,
and the Republican Party
we the undersigned,
the Directors of the Ronald Reagan Trust,
hereby present this
Certificate of Charter Membership to

Alexander Soukhian

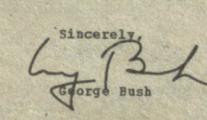
in appreciation of your generous contribution to
perpetuate the ideals and policies of
President Ronald Reagan
and the Republican Party.

SENATOR PAUL LAXALT
Senior Chairman, Republican Party

FRANK J. FAHRENKOPF, JR.
Chairman, Republican National Committee

Sincerely,

George Bush

GB/sn
Enclosures

THE VICE PRESIDENT
WASHINGTON

November 11, 1981

Mrs. Alexander Soukhian
145 Terravista Ave
San Francisco, California 94115

Dear Mr. Soukhian:

I've just had word from Congressman Guy Vander Jagt about your recent contribution to the Congressional Committee, and I wanted to write and thank you right away.

Even when I say "thank you" I know it is inadequate to express how deeply I appreciate your financial sacrifice for our Party.

The most important thing we can do to honor the faith you have placed in our Party is to make sure your contribution is put to the best possible use in our campaign to win control of the House of Representatives next year.

From conversations with Guy, I know the NRCC is already expanding its national program to meet the challenges the Democrats will be making in 1982. Your contribution means even more can be done to help us achieve our goal of electing a Republican House.

Guy promised you a memento of the Inauguration. Because you contributed, Guy asked me to send the enclosed photograph taken during the Inaugural Ceremony.

Again, please accept my thanks for all you are doing to help us elect a Republican Congress that will give President Reagan the full support he deserves.

ფიზიკური სანახევრის პრეპარატი...

აღრე, როცა ჩვენი ქაბუკ ფეხბურთელთა გუნდები საზღვარგარეთ გამართულ საერთაშორისო ტურნირებში იღებდნენ მონაწილეობას, ეს ჩვეულებრივ მოვლენად მიგვაჩნდა ყველას. ახლა, სიტუაცია, როგორც მოგვსენებთ, სულ სხვა-ნაირია. მის შემდეგ, რაც საქართველოს ფეხბურთის ფედერაცია საკავშირო დიქტატისაგან განთავისუფლდა, მისი მესვეურნი ყოველ ღონეს ხმარობენ საერთაშორისო აღიარებისათვის. სამწუხაროდ, ფიზიკური და უფრო მეტად ბიოლოგიური და ციკლიკური, მეტად რეაქციული აპარატი აღმოჩნდა...

რებაში და დაარსებიდან დღემდე ოსური ასოციაცია „რასთინადის“ („სიმართლე“) თავმჯდომარეა...
— ჩვენი დამეგობრება პოლონელ კოლეგებთან ჯერ კიდევ აგვისტოში მოხდა, — გვიამბობს ბორის დუდაროვი. ჩვენმა საფეხბურთო სკოლამ მთლიანად კრავის „კრაკუსის“ საფეხბურთო კლუბის ქაბუკები (1975-77 წ. დაბადებული) და თითქმის ყველაწიერი პირობა შევქმენით ჩვენს სტუმრებს. კულტურული პროგრამის გარდა გვექონდა შეხვედრები საქართველოს სხვადასხვა რაიონებში. ასე მაგალითად, პოლონელი ქაბუკები შეხვედრენ საჩხერეში ადგილობრივ „ჩიხურას“ და სხვა. სწორედ აქ ყოფილა დროს გამოთქვეს ჩვენმა პოლონელმა სტუმრებმა მომავალი თანამშრომლობის სურვილი და აი, ოქტომბრის ბოლოსთვის ჩვენც საბასუხო ვიზიტად გავმგზავრეთ.

„ვენდსთან“ — 2:0, „სტრნიკთან“ — 1:1 და „კრაკუსთან“ — 1:2.
მე ვთვლი, რომ ეს ტურნე ჩვენი ბიჭებისათვის მეტად სასარგებლო იყო. ადგილობრივი პრესა დიდ ყურადღებას უთმობდა ქართველების გამოსვლას და არაერთი მათგანი მოიხსენიეს თბილისელებით. ისიც არ უნდა დავავიწყდეს, რომ ქართველ ქაბუკებს თავისზე ერთი წლით უფროსებთან მოუწიათ პაექრობა. ყველაზე დიდი ძოწონება მეკარე დავით ონიანი ვილს, ნახევარმცველ კობა სარჯველაძესა და თავდასხმელ ნუგზარ ორმოცაძეს ხვდათ წილად. როგორც „კრაკუსის ეხი“ აღნიშნავენ, სწორედ ამ ბიჭების თამაშში გამოიხატა ქართული ხასიათი... ისე, მართლაც სასიამოვნო სანახავი იყო, თუ როგორ დასდევდნენ პოლონელი მცველები ნუგზარ ორმოცაძეს და ბოლომდე ვერ გარკვეულიყვნენ მის ფინტებსა თუ არასტანდარტულ მოძრაობებში. ზემოთ დასახელებული ფეხბურთელების გარდა გუნდის შემადგენლობაში იყვნენ აგრეთვე: თემურ სილაგაძე, თემურ კობერიძე, ვასო ქსოველი, დათო ალფინძე, ავთანდილ ახვლედიანი, თემურ ქარელი, ზაზა გაბროშვილი, სოსო თოდუა, ბორის დუდაროვი (მწვრთნელის ვაჟი — გ. ტ.), ლერი მათიაშვილი, სოსო პირველი, პაატა ხალაძე და კახა გიორგაძე. დღევანდის წევრი იყო და გუნდის მომზადებაში მუშაობდა აგრეთვე სპორტსაზოგადოება „შეგარდენის“ ექიმი ნუკრი ღონიძე. ყველაზე სასიამოვნო ფაქტი კი, ჩემი აზრით, ის იყო, რომ ამ შეხვედრებმა ძალზე დაახლოვა ერთმანეთთან ქართველი და პოლონელი თანატოლები. ჩვენ აქედან უამრავი სუვენირი, ვიშპილი და პატარა ზომის საქართველოს დროშა გვექონდა წაღებულ ფაქტი იყო, რომ სიამოვნებით დასტურდნენ ჩვენი მასპინძლები. ჩვენი ბიჭებისათვის და, ჩემთვისაც პირადად, ძალიან სასიამოვნო იყო, რომ სამივე თამაშზე პოლონელების ერთგული დროშის გვერდზე ამყარდ ფრიადებდა ჩვენი, საქართველოს ერთგული სამეფროვანი დროშაც...

რაც შეეხება კულტურულ პროგრამას, აქ მასპინძლებმა ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბეს. შესანიშნავი სასტუმრო, ბრწყინვალე კვება და საინტერესო ექსკურსიები, რომლებზეც ჩვენზე დიდი სიამოვნებით მიიღებდნენ მათგან ერთ-ერთზე კი ცალკე მინდა ყურადღების გამახვილება. მასპინძლებმა დაგვათავალაქებინეს მსოფლიოში ერთადერთი მარილის საბადოებში გაკეთებული მუზეუმი — „ველიჩკა“, რომელიც მიწისქვეშაა 200 მეტრის სიღრმეზე იყო გაკეთებული. ეს იყო ისეთი სანახაობა, რომლის აღწერაც სიტყვით არ შეიძლება. და, წარმოიდგინეთ, აქვე იყო სპორტული დარბაზი, რომლის კედლები, კერი, — ყველაფერი მარილისაგან იყო გაკეთებული. და ამ უზარმაზარ მარილის სპორტდარბაზში ხანდახან, თურმე, მინი-ფეხბურთელითა შეჭიბვრებაც იმართებოდა...

წამოსვლისას მრავალმა სხვა კლუბებშიც გამოთქვეს სურვილი ჩვენთან თანამშრომლობისა და მოვლიდაარაკეთ, რომ წელიწადში ორჯერ მივცე შეხვედრით ერთმანეთს. აგერ, სულ მალე, 14 ნოემბერს ველოდებით დღევანდის პოლონეთიდან, რომ უფრო დაკონკრეტდეს მომავალი შეხვედრის დრო და ადგილი.

დასასრულად, მადლობა გვინდა მოუხადოთ საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციას და პირადად, ბავშვთა და მოზარდთა ფეხბურთის განყოფილებას გამგის ბატონ ჯუმბერ თანანაშვილს გულსხმიერებისა და თანადგომისათვის ყოველ ნაბიჯზე.
ჩაიწერა ვიკი ბუხაშვილმა

მოულოდნელად გამოაკლდა მონარქისტულ საქმის ნოდარ მინარქიანი. მისი ვაჟი იყო, გარდასული ბუნება, სიცოცხლითა და ენერჯით აღსავსე ყოველი ქმედება, ერთგულება და პატიოსნება მისი ხანმოკლე ცხოვრების თანამგზავრი იყო. იშვიათია ადამიანურ თვისებათა ასეთი მარმონია.

მსგავსი პიროვნებები ტოვებენ ჩვენს გულში და რომელთაც კაცთმოყვარეობისა და ზნობრივი სიმაღლებისაკენ მიყვარათ.

საქართველოს მონარქისტული (კონსერვატიული) პარტია

საქართველოს სსრ სხალხო განათლების სამინისტრო, თბილისის 74-ე პროფესიული ტექნიკური სასწავლებელი აცხადებს

მოსწავლეთა მიღება 1990-91 სასწავლო წლისათვის შემდეგ სპეციალობებზე:

1. რადიო-ტელევიზორების (შავ-თეთრი და ფერადი) შემკეთებელი მექანიკოსი (ქართული და რუსული სექტორი). ავტომანქანის მართვის უფლებით „3“ კატეგორია. სწავლების ვადა 2 წელია.
2. საყოფაცხოვრებო დანიშნულების ელექტროტექნიკური სამუშაოების შემკეთებელი ზენიტალ-ელექტრონიკის (ქართული და რუსული სექტორი), (ავტომანქანის მართვის უფლებით, „3“ კატეგორია). სწავლების ვადა 1 წელია.
3. შეკეთების მიმღებ-მოლოდინე კომპლექსური მიმღები პუნქტებისათვის (ქართული და რუსული სექტორი) სწავლების ვადა 1 წელია.
4. მეკარე (ქართული და რუსული სექტორი). სწავლების ვადა 1 წელია.
5. მეკარე-გამომკრელი (ქართული და რუსული სექტორი). (მამაკაცისა და ქალის ერთგული ტანსაცმლის კრება). სწავლების ვადა 2 წელია.
6. მსუბუქი ავტომანქანის შემკეთებელი (ზენიტალი, მეთუნე, შემოღობილი, მღებავი, ელექტრონიკის) (ქართული და რუსული სექტორი). სწავლების ვადა 1 წელია.
7. სატვირთო ავტომანქანის შემკეთებელი ზენიტალი (ავტომანქანის მართვის უფლებით). სწავლების ვადა 1 წელია.
8. ელექტრო და აირშემდღებელი (ქართული და რუსული სექტორი). სწავლების ვადა 1 წელია. (ზემოთ ჩამოთვლილ დანარჩენ სპეციალობებზე სამუშაო ანგარიშით შეისწავლება ავტომანქანის მართვის პროფესია, „3“ კატეგორია).

წესით და საწარმოო სწავლების დროს გამოუმუშავებელი თანხის 50 პროცენტი. ფრიადოსნებს სტიპენდია მიეცემათ 25 პროცენტის დანამატით.

წარჩინებით კურსდამთავრებულთა უმაღლესი სასწავლებელში შესვლისას პროფესიის მიხედვით სარგებლობენ იმავე უპრობლემო სასწავლო სკოლის ოქროს მედალოსნება. სწავლის პერიოდი ითვლება უწყვეტ პროფესიულ სწავლებლად. სწავლება დაიწყო 1 ნოემბერს, განცხადებების მიღება გაგრძელდება 30 ნოემბრამდე.

1. განცხადება, 2. ატესტატი (დელანი), 3. ცნობა საცხოვრებელი ადგილიდან, 4. დაბადების მოწმობა (დელანი), 5. ცნობა წარმართლობის შესახებ, 6. დასახიათება, 7. ავტობიოგრაფია, 8. ფოტოსურათი 4 ცალი (ზომით 3X4-ზე), 9. შრომის წიგნაკი, 10. მომართვა სპეციალობების შესახებ.
- პასპორტს და სამხედრო ბილეთს წარმოადგენს პირადად.
სასწავლებლის მიმსამართია: თბილისი 68, სამგორის რაიონი, ქიქნაძის ქ. № 10.
ავტობუსები: № 10 მეტრო სამგორიდან, № 16, 212 კოლმეურნების მოედნიდან, სამარშრუტო ტაქსი № 5 სამგორიდან.
ტელეფონები: 71-32-35, 71-21-20, 71-15-66.

ვიჭავის სატარებნად

გთხოვთ, მიმართოთ კოოპერაციულ ფირმა „ნეკს“, რომელიც მიგივლებთ უოველდე დახვეწების დღეების ჩათვლით 11-დან 21 საათამდე. ვიჭების თარგმნა ხდება ერთდღეში, გთხოვთ, წინასწარ დაგვიკავშირდეთ ტელეფონით, 22-58-40 და გვეწვიოთ მისამართზე: თბილისი, პეტრიაშვილის ჩიხი № 8.

სხვათა შორის, როდესაც ქაბუკი ფეხბურთელები პოლონეთში დაბრუნდნენ, იქაურ გაზეთებში გამოაქვეყნეს, რომ სოჭში რუსებმა (კერძოდ, სადგურის უფროსმა) აგვისხნეს, საქართველოში არ წახვიდნენ, თქვენ იქ თამაშის უფლება არა გაქვთ, რადგან იქაური ფედერაცია საკავშიროს გამოეყო... აი, კიევში კი სრულიად საბირისპირო რამ მოხდა. ჩვენ, პოლონეთში მიმავლნი, გზად კიევში გვეჩერდით და ერთ-ერთ უდიდეს სპორტულ მაღაზიაში შევედით. მაღაზიაში ყველა სპორტული ნაწარმი მკაცრი საბარათო სისტემით იყიდებოდა, მაგრამ რომ გაიგეს ქართველი ფეხბურთელები იყვნენ, ისეთი გულისხმიერება და ყურადღება გამოიჩინეს, რომ მწელია სიტყვებით გადმოგვეთ. ჩვენც ისე დაგვჩვენოდა, რომ მაღაზიის სიტყვები ჩავვეწვინა წინადადებების წიგნში და დღევანდის თითოეულმა წევრმა პირადი ხელმოწერით დაადასტურა თავისი დამოკიდებულება. მაღაზიის დირექტორს ისე ესიამოვნა ყოველივე, რომ შეგვიბრდა — ამ ხელმოწერიან ქალაქის უკრაინის ერთ-ერთ არაფორმალურ გაზეთში დაბეჭდავდა.

პოლონეთში ჩვენმა ქაბუკებმა სულ სამი შეხვედრა ჩატარეს —

უკრადლეა!

გაზეთი „ახალგაზრდა იმპრიული“ და საბავლიანო პროგრამა „ილუსიონის რეალური“ მემბრებისათვის შემოქმედებული ვიუპავით ბელაფონზე: 87-58-25; მისამართი: ბუდაკაშვილის № 1. (11.00 სთ-დან 17.00 სთ-მდე). ფირმა „არგო“-ს სარეკლამო სააგენტო

საბავლიანო კვრიული

Обществено - политическа
младешка газета
«Алалгазда Истерии»

ტელეფონები: მისაღები — 98-97-81;
პასუხისმგებელი მდივანი — 98-81-58;
წერალების განყოფილება — 98-90-29.

საქართველოს კ. ც. ა. ს. ხ. ხ. 389098, თბილისი-98, მ. კობახიძის ქ. № 14, აბეგდება
ოქტომბრი წესით სავსეთი კორპუსი, სოფლის № 29
8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 Наш индекс 68400

გაზეთი გაზეთის კვირის საგზარი
საბავლიანო, სოფლის, უბანის
რედაქციაში შემოსული მასალები ავტო-
რებს უნდა არ უბრუნდებთ.

რედაქტორი
ვიკი ბუხაშვილი

რედაქციის მისამართი
მ. თბილისი — 380096.
მ. კობახიძის ქ. № 14.